

הבורסה בשנת 2018

המסחר בבורסה בתל-אביב התאפיין בתנודתיות רבה, בדומה לבורסות המובילות בעולם;

מדד ת"א-35 ירד השנה בכ-3% זאת לעומת ירידה ממוצעת של כ-12% בבורסות אירופה.

עליות השערים בשווקים מתחילת השנה נמחקו בחודש דצמבר והפכו לירידות שערים, וזאת בעקבות צניחת נאסד"ק בכ-9% שהשפיעה על כל הבורסות המובילות בעולם וגם על הבורסה בת"א.

בחמש השנים האחרונות 2014-2018 מדדי ת"א-טכנולוגיה ות"א בנקים-5 מובילים בתשואה מצטברת של כ-57% וכ-55%, בהתאמה.

בחמש השנים האחרונות עלה מדד ת"א-נדל"ן בכ-31% - שיעור גבוה משמעותית מעליית מדד מחירי השכירות של דירות שעלה בכ-11% באותה תקופה.

השנה מכרו בעלי עניין מניות בשווי של כ-13 מיליארד שקל, מה שהביא לעליית שיעור החזקות הציבור לכ-57% לעומת כ-46% בשנת 2014.

ב-2018 התגברה כניסת משקיעים זרים לשוק המניות אשר רכשו נטו מניות בסך כ-9 מיליארד שקל בבורסה בת"א, בהמשך לרכישות בסך כ-5.5 מיליארד שקל בשנת 2017. מחזור המסחר היומי במניות (כולל מוצרי מדדים) הסתכם בכ-1.4 מיליארד שקל, בדומה למחזור בשנה הקודמת וגבוה בכ-11% מהמחזור בשנת 2016 שקדמה לרפורמה במדדי המניות;

גל ההנפקות הראשוניות שהחל ב-2017 נמשך במחצית הראשונה של 2018 עם הצטרפותן של 11 חברות שביצעו הנפקה ראשונית (IPO) של מניות וגייסו כ-1.8 מיליארד שקל, ו-3 חברות שביצעו רישום כפול בתל-אביב. ההנפקה הגדולה ביותר היתה של חברת פתאל החזקות עם שווי של כ-4.4 מיליארד שקל לאחר ההנפקה.

סה"כ גויסו בשוק המניות כ-6.7 מיליארד שקל – מתוכם כ-3.7 מיליארד שקל בהנפקות לציבור;

תנודתיות רבה אפיינה את שערי איגרות החוב – חברות וממשלתיות – ובסיכום שנתי נרשמו עליות שערים מתונות באיגרות החוב השקליות בריבית משתנה, בהשפעת ציפיות להעלאת הריבית במשק, וירידות שערים באיגרות החוב השקליות בריבית קבועה בהשפעת העלאות הריבית בארה"ב וזינוק בתשואות אג"ח ממשלת ארה"ב;

מחזורי מסחר ערים באיגרות חוב חברות זו השנה השניה ברציפות;

כ-65.8 מיליארד שקל גויסו בהנפקות של אג"ח חברות לציבור ולמוסדיים וכ-2.4 מיליארד שקל נוספים גויסו בהנפקות של אג"ח מובנות;

13 מנפיקות אג"ח חדשות גייסו כ-7.2 מיליארד שקל מהציבור בהן שתי חברות ממשלתיות – "נמלי ישראל" ו"עמידר";

הסקטור הריאלי גייס השנה כ-71% מהסכום – חברות הנדל"ן ממשיכות להוביל עם גיוס חוב בסך כ-27.7 מיליארד שקל;

הרפורמה בשוק תעודות הסל (ETN) והפיכתן לקרנות סל (ETF) בוצעה ברבעון האחרון של 2018, במסגרתה נרשמו למסחר 610 קרנות סל במקום 714 תעודות סל שחלקן אוחדו או נפדו, שווי החזקות הציבור בקרנות הסל מגיע לכ-86 מיליארד שקל;

נורית דרור, יחידת המחקר

שוק המניות

שערי המניות

בסיכום שנת 2018 ירד מדד ת"א-35 בכ-3%, לאחר עלייה של כ-3% בשנת 2017, וזאת בהשפעת ירידות השערים בבורסות בארה"ב.

המסחר בתל-אביב התאפיין בתנודתיות רבה, בדומה לבורסות מובילות בעולם, והושפע בעיקר מהנאסד"ק. מדד ת"א-35 ירד בכ-8% מתחילת השנה ועד תחילת אפריל ולאחר מכן עלה בכ-20% עד תחילת ספטמבר, כשבמקביל עלה מדד הנאסד"ק בכ-17% מתחילת השנה. ואילו בשליש האחרון ירד מדד ת"א-35 בכ-12%, כאשר מרבית הירידה - כ-10% - ארעה בדצמבר בהשפעת ירידות חדות בבורסת הנאסד"ק. מדד הנאסד"ק צנח בכ-18% בשליש האחרון של השנה, מזה כ-9% בדצמבר, והוביל לירידות שערים בכל הבורסות המובילות בעולם.

לעליית המדד עד תחילת ספטמבר תרמו בעיקר המניות הדואליות הנסחרות גם בנאסד"ק ובראשן **סודהסטרים** שזינקה בכ-113% בעקבות רכישתה ע"י ענקית המזון והמשקאות האמריקאית "פפסיקו" בעסקת ענק ששוויה כ-3.2 מיליארד דולר, ו**כיל** שזינקה בכ-57% והביאה לעליית חברת האם **החברה לישראל** (שגם היא במדד) בכ-84% וזאת בזכות עלייה במחירי הפוספט והאשלג.

לירידת המדד בשליש האחרון של השנה תרמו מניות הפארמה **פריגו אופקו** שירדו בכ-52% ובכ-36% בהתאמה, ו**טבע** שירדה בכ-11%. הרפורמה במדדי המניות שיצאה לדרך ב-9 בפברואר 2017 ובמסגרתה ירד המשקל המקסימלי של המניות הגדולות במדד, מיתנה את השפעתן השלילית של מניות אלה על תשואת המדד.

בערכים שקליים, מדד ת"א-35 ירד בשנת 2018 בכ-3%, לעומת עלייה מתונה של כ-1% במדד ה-S&P500, ולעומת ירידה ממוצעת של כ-12% במדדי מניות מובילים באירופה בהם ה-DAX30 שירד בכ-16%. מאידך, מדד NASDAQ100 עלה בערכים שקליים בכ-7% וזאת תוך תנודתיות רבה (בהתחשב בהתחזקות הדולר בכ-8% ביחס לשקל). בערכם דולריים ירד המדד בכ-1%.

מדד ת"א-90 ירד השנה בכ-3%, לאחר עלייה של 21% בשנת 2017, כאשר עליית מניות הטכנולוגיה בכ-2%, מיתנה את השפעתן של מניות המסחר והשירותים ומניות הנדל"ן שירדו בכ-16% ובכ-11% בהתאמה.

מדד ת"א-SME60 ומדד ת"א-צמיחה ירדו השנה בכ-23% ובכ-16%, בהתאמה, לאחר עלייה מצטברת של 25% בשנים 2017-2014.

* כל הנתונים בסקירה זו נכונים ל-31.12.2018, בערכים נומינליים.

הגורמים החיוביים העיקריים שהשפיעו על מגמת המסחר בתל-אביב היו:

- ריבית בנק ישראל שנמצאת ברמת שפל היסטורי של 0.1% החל ממרץ 2015 ועד נובמבר 2018, וזאת על רקע אינפלציה חיובית בשיעור של כ-1% בשנת 2018 – בדומה לרף התחתון של יעד האינפלציה שהציבה הממשלה. הריבית הנמוכה תרמה לעלייה ברווחיות החברות, בעיקר חברות הפיננסים.
- נתונים מאקרו כלכליים חיוביים:
 - עלייה צפויה של התוצר המקומי הגולמי בכ-3.2% בשנת 2018 – בדומה לעלייתו בשנת 2017 (3.4%);
 - עלייה במדד המשולב בקצב דומה לזה שאפיין אותו בשנים האחרונות (0.3% בחודש);
 - שיעור האבטלה במשק ממשיך להיות נמוך ברמה של 4.1% לקראת סוף השנה, בדומה לשיעורו בסוף שנת 2017, ובמרס 2018 אף הגיע לכ-3.6% – רמת שפל היסטורי;
 - ירידת יחס חוב תוצר של שמונה שנים ברציפות לכ-60.9% בשנת 2017 (קרוב לרף הנדרש ממדינות האיחוד האירופאי שעומד על 60%). בעקבות זאת חברת דירוג האשראי הבינלאומית S&P העלתה את דירוג האשראי של ישראל מ-(A+) תחזית חיובית ל-(AA-) תחזית יציבה. זהו הדירוג הגבוה ביותר בכל הזמנים אליו הגיעה מדינת ישראל. חברת דירוג האשראי הבינלאומית מודי's אישרה את דירוג A1 לישראל והעלתה את התחזית מ"יציב" ל"חיובי". חברת הדירוג Fitch אישרה את דירוג מדינת ישראל A+ תחזית "יציבה".
- התחזקות הדולר והאירו בכ-8% ובכ-3% ביחס לשקל, בהתאמה, המשפיעה חיובית על הכנסות חברות המייצאות לארה"ב ולאירופה. התחזקות הדולר הושפעה הן מעליית ריבית הפד והן מרכישות דולרים ע"י בנק ישראל. בנובמבר בנק ישראל הודיע כי יפסיק לרכוש דולרים החל בינואר 2019, וגרם לעליית הדולר לשער של כ-3.75 שקל הגבוה מזה כשנתיים.
- במישור הבינלאומי תרמו: עליות שערים בבורסות בארה"ב על רקע המשך השיפור הכלכלי, שבא לידי ביטוי בשיעור צמיחה גבוה (3.5%-4.2%), שיעור אבטלה נמוך מזה 50 שנה (3.7%), אינפלציה נמוכה יחסית (2%), עלייה ברווחיות החברות כתוצאה מרפורמה להורדת מיסי החברות ומהגבלת היבוא מסין. עליות השערים נמשכו עד תחילת ספטמבר 2018.

הגורמים השליליים העיקריים שהשפיעו במהלך השנה על מדדי המניות בארץ היו:

- הריבית האפסית בארץ למול עליית הריבית בארה"ב – הגבירה את הציפיות להעלאת הריבית בארץ לקראת סוף השנה, ותרמה להיחלשות שוק הנדל"ן בארץ. בנובמבר הועלתה הריבית, לראשונה ממאי 2011, ב-0.15% לרמה של רבע אחוז החל דצמבר 2018.
- עלייה בגירעון הממשלתי - תוקצב גירעון בשיעור של 2.9% בשנת 2018 לעומת גירעון של כ-1.9% בשנת 2017, כשבפועל מסתמן גירעון שנתי גבוה של כ-3.4% בשנת 2018. לראשונה זה ארבע שנים צפוי הגירעון בפועל להיות גבוה מהגירעון התקציבי, כאשר לעלייה בגירעון השנה תרמה עלייה בהוצאות הממשלה בעיקר הוצאות ביטחון לצד ירידה בהכנסות הממשלה ממיסים עקב הורדת מס חברות מ-24% בשנת 2017 ל-23% בשנת 2018.
- התגברות המתיחות הביטחונית בגבול עזה ובגבול הסורי.
- במישור הבינלאומי: חשש מהתגברות מלחמת סחר חוץ החוץ בין ארה"ב וסין שעלולה לפגוע בצמיחה בסין ולפגוע בסחר העולמי; יציאת ארה"ב מהסכם הגרעין; מחיר הנפט שעלה בכ-24% עד תחילת אוקטובר והגיע לכ-85 דולר לחבית – שיא של ארבע שנים (עדיין נמוך בכ-44% מהשיא בו היה בשנת 2008), והתייצב במחיר של כ-54 דולר לחבית לקראת סוף השנה; בכלכלת אירופה החלשות בכלכלה (צפי לצמיחה של כ-2% בשנת 2018 לעומת 2.6% בשנה הקודמת, ואינפלציה נמוכה מ-2% - רף המינימום).
- בשליש האחרון של השנה השפיעו המשך העלאת ריבית הפד, צניחת הנאסד"ק בכ-18%, פרסום דו"חות כספיים "מאכזבים" לרבעון השלישי של 2018 ע"י חברות טכנולוגיה ענקיות בארה"ב, חידוש הסנקציות נגד איראן, ואי וודאות לגבי הברקזיט של אנגליה.

מגמה מעורבת אפיינה את מדדי המניות הענפיים, כאשר מדד ת"א בנקים-5 ות"א-נפט וגז עלו בכ-5% ובכ-4% בהתאמה. לעליית מדד הבנקים הגדולים תרמה הריבית הנמוכה במשק, ולעליית מניות הנפט והגז תרמו חתימה על הסכמים ליצוא גז טבעי למצרים ממאגרי "לווייתן" ו"תמר", ורכישת זכויות בצינור ההפקה EMG, ועליית מחיר הגז הטבעי.

מדד טק-עילית המורכב ממניות החברות הגדולות בענפי הטכנולוגיה והביומד, ירד בכ-2% השנה לאחר עלייה של כ-23% מאז השקתו במאי 2014. ירידת המדד השנה הושפעה ממניות הביומד שצנחו בכ-26%, כאשר מניות הטכנולוגיה שעלו בממוצע בכ-2% מיתנו את ירידת המדד.

בחמש השנים האחרונות 2014-2018 מדדי ת"א-טכנולוגיה ות"א בנקים-5 מובילים בתשואה של כ-57% ושל כ-55% בהתאמה. לעליית מניות הטכנולוגיה תרמה רוח גבית מעליות השערים בנאסד"ק, ולעליית מניות הבנקים תרמה הריבית הנמוכה במשק.

מדדי ת"א-תקשורת וטכנולוגיות מידע ות"א נדל"ן ירדו בכ-13% ובכ-11%, בהתאמה. ירידת מניות חברות התקשורת השנה היא בהמשך לירידה של כ-7% סה"כ בשנתיים הקודמות 2016-2017, כתוצאה מהתגברות מתמשכת של התחרות בענף. ירידות שערי מניות חברות הנדל"ן השנה, לאחר שמניות אלה נהנו מתשואה גבוהה של 47% בשנים 2014-2017, נבעו מירידה חדה במכירת דירות ומציפיות לעליית הריבית במשק שהתממשו בסוף השנה. בנוסף, מניות חברות נדל"ן המתמחות בתחום הקניונים רשמו השנה תשואה זניחה, עקב התגברות רכישות באינטרנט. ראוי לציין כי בראיה לטווח של חמש השנים האחרונות 2014-2018, מדד ת"א-נדל"ן עלה בכ-31%, שיעור גבוה משמעותית מעליית מדד מחירי השכירות של דירות בכ-11% באותה תקופה.

לוח 1: תשואת מדדי המניות:

2018-2014	2017	שינוי בדצמבר 2018	2018	
10%	3%	-10%	-3%	ת"א-35
18%	21%	-7%	-3%	ת"א-90
-4%	-7%	-11%	-23%	ת"א-SME60
21%	4%	-8%	-2%	ת"א טק-עילית*
55%	24%	-8%	5%	ת"א בנקים-5
31%	23%	-6%	-11%	ת"א-נדל"ן
-3%	-2%	-12%	-11%	ת"א גלובל-בלוטק
57%	14%	-5%	2%	ת"א-טכנולוגיה
-73%	-17%	-22%	-26%	ת"א-ביומד
-23%	-18%	-10%	4%	ת"א-נפט וגז

* המדד הושק במאי 2014.

• בשנת 2018 הושקו שלושה מדדי מניות חדשים:

○ **מדד ת"א סקטור-באלאנס** (הושק בפברואר 2018) - כולל את 100 המניות בעלות שווי השוק הגבוה ביותר מבין המניות הנכללות במדדי ת"א-125 ות"א-SME60. המניות במדד משקפות פיזור ענפי רחב של הכלכלה הישראלית בתחומי הפעילות הריאליים, הפיננסיים והפארמה. שווי המדד מגיע לכ-510 מיליארד שקל, ובמאי 2018 הונפקו שתי תעודות סל ראשונות עליו. שווי החזקות הציבור בקרנות הסל על המדד הגיע לכ-68 מיליון שקל והמדד ירד בכ-4% מאז השקתו.

- **מדד ת"א-תעשייה** (הושק באפריל 2018 בשיתוף משרד הכלכלה והתעשייה) - כולל חברות ישראליות מתחומי תעשייה והיי טק. כיום 79 חברות במדד, ששווין כ-254 מיליארד שקל. המדד ירד בכ-5% מאז השקתו.
- **מדד ת"א-פמילי** (הושק באוקטובר 2018) – כולל "חברות משפחתיות" העונות על הקריטריונים שנקבעו ע"י מרכז רעיה שטראוס לחקר עסקים משפחתיים בפקולטה לניהול ע"ש קולר באוניברסיטת תל אביב, בשיתוף הבורסה לניירות ערך. כיום 27 חברות במדד, ששווין כ-76 מיליארד שקל. המדד ירד בכ-6% מאז השקתו.

מחזורי המסחר במניות:

לוח 2: מחזורי המסחר היומיים בשוק המניות (במיליוני שקלים)

2018	2017	% שינוי ב-2018	
1,405	1,404	0%	מניות כולל מוצרי מדדים*
1,122	1,103	2%	מניות ללא מוצרי מדדים

* המחזור ב-2018 אינו כולל עסקאות במוצרי מדדים מחוץ לבורסה, שהיו חריגות בעקבות הרפורמה להפיכת תעודות הסל לקרנות סל ברבעון האחרון של השנה. המחזור ב-2017 במוצרי מדדים מחוץ לבורסה – זניח.

בסיכום שנתי מחזור המסחר בשוק המניות (בבורסה ומחוצה לה, כולל מוצרי מדדים בשוק המניות) הסתכם בכ-1.4 מיליארד שקל ביום – בדומה למחזור הממוצע בשנת 2017 וגבוה בכ-11% מהמחזור בשנת 2016 – השנה שקדמה לרפורמה במדדי המניות. תנודתיות רבה אפיינה את מחזורי המסחר, כאשר:

בחודשיים הראשונים של השנה נרשם מחזור ממוצע בסך כ-1.7 מיליארד שקל ביום, גבוה בכ-23% מהמחזור הממוצע בשנת 2017. ב-1 בפברואר, ערב העדכון החצי-שנתי של מדדי המניות נרשם מחזור בסך כ-4.4 מיליארד שקל בבורסה – כ-2.6 מיליארד שקל מתוכו בשלב הנעילה.

מחודש מרץ ועד אוגוסט נרשמו מחזורים נמוכים בהיקף של כ-1.2 מיליארד שקל ביום, ואילו **מספטמבר ועד סוף השנה** נרשמו מחזורי מסחר ערים בהיקף של כ-1.5 מיליארד שקל ביום.

החזקות הציבור במניות:

בשנת 2018 התגברו **מכירות מניות ע"י בעלי עניין**, וסה"כ הפיצו בעלי עניין מניות בשווי של כ-13 מיליארד שקל, וזאת בהמשך למכירות של מניות בשווי 5-6 מיליארד שקל בכ"א מהשנתיים הקודמות. מכירות השנים האחרונות הביאו לעליית שיעור החזקות הציבור לכ-57%, לעומת כ-46% בשנת 2014 (ללא טבע"פריגו" ו"איי.אף.אף").

בשנים הקודמות בלטו מכירות בעלי העניין כתוצאה מהרפורמה במדדי הבורסה, שהשלב האחרון בה הושלם בפברואר השנה. השנה בלטו מכירות של מניות חברות בנקים בשווי של כ-4 מיליארד שקל, ביניהן:

- מדינת ישראל מכרה את יתרת מניות המדינה (6%) **בבנק לאומי** בשווי של כ-1.9 מיליארד שקל. כיום לא נותרו בידי המדינה מניות בנקים שנרכשו במסגרת הסדר מניות הבנקים לפני כ-35 שנים.
- שרי אריסון החלה במכירת מניות השליטה **בבנק הפועלים** ומכרה 4.3% מהמניות בשווי של כ-1.4 מיליארד שקל והוא הפך לבנק ללא גרעין שליטה.

כמן כן בלטו מכירות של מניות חברות ביטוח בשווי של כ-2 מיליארד שקל, במסגרת הפרדת אחזקות פיננסיות מאחזקות ריאליות כפי שנדרש בחוק הריכוזיות. ביניהן:

- קבוצת דלק מכרה כ-16% ממניות חברת הביטוח **הפניקס** בשווי 847 מיליון שקל, במסגרת היערכותה לקראת יישום חוק הריכוזיות בדבר הפרדת האחזקות בין תאגידים ריאליים ותאגידים פיננסיים. כיום נותרו בידי הקבוצה כ-30% ממניות דלק והיא מתכננת להמשיך להחזיק בעסקי האנרגיה. בנוסף, מכרה קבוצת מאיר מניות **הפניקס** בשווי של 278 מיליון שקל, בהמשך למכירת מניות בסכום דומה בשנת 2017

- אי.די.בי. פיתוח מכרה כ-15% ממניות כלל ביטוח בשווי כ-500 מיליון שקל, בהמשך למכירת 10% מהמניות בשווי 318 מיליון שקל בשנת 2017. מכירות אלה הן במסגרת מתווה מכירת השליטה ומכירת החזקות אי.די.בי אשר גובש על-ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר. בנוסף, מכר בנק הפועלים את יתרת מניותיו (9.5%) בכלל ביטוח בשווי של כ-326 מיליון שקל.

בינואר-אוקטובר 2018 התגברה כניסת משקיעים זרים לשוק המניות בתל-אביב ותושבי חוץ רכשו, נטו, מניות בסך כ-9 מיליארד שקל בבורסה בת"א, בהמשך לרכישות בסך כ-5.5 מיליארד שקל בשנת 2017, וזאת לאחר שבשנת 2016 מכרו מניות נטו בסך כ-1.5 מיליארד שקל.

גיוס הון בשוק המניות:

לוח 3: גיוסים בשוק המניות בתל-אביב

מספר הנפקות והקצאות פרטיות			הסכומים שגויסו (במיליוני שקלים)			
2016	2017	2018	2016	2017	2018	
82	92	64	4,577	8,405	3,663	הנפקות
3	17	11	259	2,995	1,844	מזה: חברות חדשות
73	105	74	1,508	2,724	2,092	הקצאות פרטיות
-	-	-	851	1,045	908	מימוש אופציות
155	197	138	6,936	12,174	6,663	סה"כ

גיוס הון בשוק המניות בארץ הסתכם בכ-6.7 מיליארד שקל, לאחר גיוס בסך כ-12 וכ-7 מיליארד שקל בשנים 2017 ו-2016 בהתאמה. כ-2 מיליארד שקל מסך הגיוס השנה בוצע ברבעון הראשון של השנה.

להיחלשות הגיוסים בשוק המניות החל ברבעון השני של השנה תרמו שלוש העלאות ריבית הפד שחיזקו את הציפיות להעלאת הריבית בארץ.

סך ההנפקות לציבור הגיע לכ-3.7 מיליארד שקל בשנת 2018 – כמחצית הסכום גויס ב-11 הנפקות ראשוניות (IPO). גל ההנפקות הראשוניות שהחל בשנת 2017 ובמסגרתו הצטרפו 17 חברות חדשות, נמשך במחצית הראשונה של 2018 – במהלכה הצטרפו 8 חברות חדשות. במחצית השנייה של 2018 זלגה חולשת השוק גם להנפקות הראשוניות ובוצעו רק שלוש הנפקות ראשוניות. גל ההנפקות החדשות מאופיין גם השנה:

- במגוון החברות מבחינת עיסוקן – 4 חברות מסחר ושירותים, חברת טכנולוגיה, שותפות וחברת חיפוש נפט וגז, קרן הייטק (ראשונה בבורסה), חברת נדל"ן, חברת אנרגיה, וחברה תעשייתית.
- במגוון החברות מבחינת גודלן - חברה גדולה בשווי של 4.4 מיליארד שקל (פתאל החזקות), 4 חברות בינוניות בשווי של 400-680 מיליון שקל, 4 חברות בשווי של 150-260 מיליון שקל, ושתי חברות בשווי של פחות מ-100 מיליון שקל כל אחת.
- בשילוב הצעות מכר ע"י בעלי שליטה בהנפקות ראשוניות של גלוברנדס, עדיקה סטייל וג'י וואן שהזרימו כ-0.4 מיליארד שקל לבעלי עניין.

לוח 4: רשימת החברות החדשות – עיסוקן, הסכום שגויס, ושווין לאחר ההנפקה:

שוי החברה לאחר ההנפקה (במיליוני שקלים)	סכום שגויס (במיליוני שקלים)	תחום עיסוק	החברה
4,434	507	החזקה, ניהול ותפעול של בתי מלון בישראל ובאירופה	פתאל החזקות
682	240	הפצת מוצרי טבק וממתקים	גלברנדס
502	231	מחזיקה ב"יפאורה" העוסקת בייצור ובשיווק משקאות	כלל משקאות
450	151	מספקת שירותי אבטחה ושמירה	ג'י וואן
403	403	קרן טכנולוגיה עילית	איביאי טכנ עילית
261	60	חברת מרכזי מסחר	רני צים
217	131	מחזיקה בזכויות לקבלת תמלוגי- על מפרוייקטי "תמר" ו"דלית"	דלק תמלוגים
173	48	מסחר מקוון עם התמחות באופנה	עדיקה סטייל
144	31	חברת אנרגיה ותשתיות	ג'.פי. גלובל
80	20	עוסקת בתחומי המידע, האינטרנט והסייבר ביפן	מכון לחקר האינטרנט
29	23	שותפות להפקת נפט מפצלי שמן	רותם אנרגיה מחצבים (רא"מ)

בשנת 2018 בולטות חברות המסחר והשירותים עם גיוס בסך כ-1.7 מיליארד שקל, סכום המהווה כ-29% מסך הנפקות והקצאות פרטיות של מניות.

בלטו בגודלן השנה הנפקות שביצעו:

- חברת המסחר והשירותים **פתאל החזקות** - קבוצת המלונאות הפועלת בישראל ובאירופה, שגייסה כ-**507** מיליון שקל בהנפקה ראשונה לציבור (IPO). שווי החברה לאחר ההנפקה כ-4.4 מיליארד שקל - **החברה החדשה הגדולה ביותר שהנפיקה מניות בבורסה מזה 8 שנים.**
- **אי.בי.אי טכנולוגיה עילית**, קרן נאמנות סגורה, שגייסה כ-**403** מיליון שקל בהנפקה ראשונה לציבור (IPO). הרכב נכסי הקרן – הקרן תשקיע לפחות 70% מנכסיה בחברות ישראליות למחקר ופיתוח משתי קבוצות עיקריות:
 1. חברות פרטיות - ניירות ערך של חברות ישראליות למחקר ופיתוח שלא נרשמו למסחר. לפחות 30% ועד 50% משווי הקרן במועד הקמתה יושקע בחברות פרטיות.
 2. חברות נסחרות - נכסים/ני"ע סחירים שיהיו בעיקר מניות של חברות טכנולוגיה סחירות ונכסים בסיכון נמוך.
 קרן נאמנות זו היא הראשונה המאפשרת למוסדיים ולציבור להשקיע בסל של חברות הייטק הכוללות חברות פרטיות ישראליות.
- הקרן זכאית לתמיכה של האוצר - במידה והשקיעה במהלך שלוש שנים ממועד הרישום למסחר לפחות 30% משויה במועד הקמתה בחברות מו"פ, תוכל לבקש ממשרד האוצר בקשה לנטילת אשראי מגובה ערבות מדינה עד לרף שנקבע.
- חברת הנדל"ן **אמות** וחברת התקשורת **סלקום** – שגייסו כ-**332** וכ-280 מיליון שקל בהתאמה, בהנפקת מניות לציבור. סך **ההקצאות הפרטיות** הגיע לכ-**2.1** מיליארד שקל בשנת 2018. בלטה בגודלה הקצאת מניות שביצעה חברת האופנה **קסטרו** – שהקצתה כ-35% ממניותיה בשווי של כ-**365** מיליון שקל, למייסדי "קבוצת הודיס", בתמורה למלוא החזקותיהם בקבוצה.

חברות חדשות שנכנסו דרך חברה ללא פעילות עיסקית

השנה הושלמה הכנסת פעילות של שש חברות חדשות:

- פעילות חברת "אלקטריק רואד" הוכנסה לתוך חברת "ביומדיקס" שהיתה חברה ללא פעילות, ושמה שונה ל"אלקטריאון וירלס". החברה עוסקת במחקר ופיתוח של טכנולוגיה להנעה אלחוטית של רכבים בעלי הנעה חשמלית באמצעות תשתית סלילים המוטמנת מתחת לנתיב הנסיעה. בעסקה הוקצו כ-72% ממניות החברה בשווי של כ-88 מיליון שקל. שווי החברה עלה מ-56 מיליון שקל ערב ההקצאה, ל-153 מיליון שקל בסוף השנה.
- חמש חברות הפועלות בתחום הקנאביס הרפואי:
 - פעילות חברת "גלובוס איכות הסביבה" הוכנסה לתוך חברת "טוגדר", ושמה שונה ל"טוגדר פארמה". בעסקה הוקצו כ-72% ממניות החברה בשווי של כ-136 מיליון שקל. שווי החברה עלה מ-138 מיליון שקל ערב ההקצאה, ל-238 מיליון שקל בסוף השנה.
 - פעילות חברת "קנביט" הוכנסה לתוך חברת "הון אחזקות" ושמה שונה ל"קנביט". בעסקה הוקצו כ-82% ממניות החברה בשווי של כ-70 מיליון שקל. שווי החברה עלה מ-9 מיליון שקל ערב ההקצאה, ל-52 מיליון שקל בסוף השנה.
 - פעילות חברת "קנאשור" הוכנסה לתוך חברת "דירקט קפיטל" ושמה שונה ל"קנאשור". בעסקה הוקצו כ-74% ממניות החברה בשווי של כ-68 מיליון שקל. שווי החברה עלה מ-23 מיליון שקל ערב ההקצאה, ל-92 מיליון שקל בסוף השנה.
 - פעילות חברת "ו.אן.וי" הוכנסה לתוך חברת "די פארם" ושמה שונה ל"וי ניבו". בעסקה הוקצו כ-43% ממניות החברה בשווי של כ-33 מיליון שקל. שווי החברה עלה מ-26 מיליון שקל ערב ההקצאה, ל-34 מיליון שקל בסוף השנה.
 - פעילות חברת "קאנומד" הוכנסה לתוך חברת "פרוטאולוג'יקס". בעסקה הוקצו כ-70% ממניות החברה בשווי של כ-11 מיליון שקל. שווי החברה עלה מ-13 מיליון שקל ערב ההקצאה, ל-28 מיליון שקל בסוף השנה.
- חברה נוספת בתחום הקנאביס הרפואי - "קנדוק", הוכנסה לתוך חברת **אינטרקור** העוסקת בהשקעות בחברות ביומד ומדעי החיים ושווי החברה עלה מכ-180 מיליון שקל ערב העסקה לכ-420 מיליון שקל בסוף השנה.

הממשלה מכרה את יתרת אחזקותיה ב"לאומי" וב"תעש":

- בשנת 2018, לאחר הפסקה בת שש שנים, חידשה הממשלה את צמצום החזקותיה בחברות וגייסה כ-3.7 מיליארד שקל:
- כ-1.9 מיליארד שקל גויסו בתמורה למכירת יתרת אחזקתה - כ-5.5% ממניות בנק **לאומי**.
 - כ-1.8 מיליארד שקל גויסו בתמורה למכירת מלוא אחזקתה בחברת **תעשייה צבאית (תעש)**, לחברה הבורסאית **אלביט מערכות**.

החברות הדואליות:

שתי חברות הנסחרות ב-NYSE ביצעו רישום כפול בשנת 2018:

- ❖ **מדלי קפיטל** - חברת אשראי אמריקאית לעסקים בגודל בינוני (BDC), רשמה את מניותיה למסחר מקביל בתל-אביב החל בינואר. הרישום הכפול בוצע לקראת הנפקה ראשונה של איגרות חוב של החברה בתל-אביב, שגייסה כ-413 מיליון שקל. שווי השוק שלה מגיע לכ-663 מיליון שקל.
- ❖ **IFF** - יצרנית חומרי טעם וריח לתעשיית המזון והקוסמטיקה האמריקאית, מיזגה לתוכה את "פרוטרום" בעסקת ענק ששוויה כ-23 מיליארד שקל. מניות החברה נרשמו למסחר מקביל בתל-אביב באוקטובר, ומניות "פרוטרום" נמחקו מהמסחר בתל-אביב. שווי השוק שלה מגיע לכ-53 מיליארד שקל, ומניותיה התווספו למדד ת"א-35 במסגרת "המסלול המהיר" בדצמבר 2018.

חברה הנסחרת בלונדון ביצעה רישום כפול בשנת 2018:

- ❖ **אנרג'יאן** – חברת חיפושי נפט וגז זרה הנסחרת בבורסה הראשית בלונדון ומחזיקה, בין היתר, במאגרי "כריש" ו"תנין" שלחופי ישראל, רשמה את מניותיה למסחר גם בת"א החל בסוף אוקטובר. שווי החברה כ-5 מיליארד שקל.
- ❖ חברת הטכנולוגיה **סייפ-טי**, שמניותיה נסחרות בתל אביב משנת 2000, גייסה כ-27 מיליון שקל בהנפקת מניות ראשונה לציבור בארה"ב ומניותיה החלו להיסחר במקביל בנאסד"ק החל מאוגוסט.

- **שתי חברות** נמחקו מהמסחר בתל-אביב ובנאסד"ק בעקבות מיזוגן בחברה בינלאומית גדולה – סודה סטרים שמוזגה ב"פפסיקו", ומזור רובטיקה שמוזגה ב"מדטרוניק".

- **א.פ.סי גלובל ריאליטי** (לשעבר "פוטומדקס") נמחקה מהמסחר בנאסד"ק ומניותיה הועברו למסחר ב-OTC.

- חמש חברות ביומד מחקו את מניותיהן מהמסחר בת"א בלבד, ומניותיהן ממשיכות להיסחר בנאסד"ק: **ביונדווקס**, **מיילן**, **תראפיקס**, **אינטק פארמה**, ו**קולפלנט** שנרשמה למסחר בנאסד"ק בינואר השנה. חברה נוספת - **נבידאה** הודיעה על מחיקתה מהמסחר בת"א בתחילת שנת 2019.

כיום נסחרות בת"א **55** חברות דואליות שמניותיהן נסחרות במקביל גם בארה"ב או בלונדון, ו-2 חברות נוספות נסחרות בת"א ובחו"ל שלא במסגרת הרישום הכפול.

השנה הורחב **חוק הרישום הכפול** גם לחברות הנסחרות ברשימות הראשיות בבורסות של סינגפור, הונג קונג, וקנדה. **במאי 2018** - הבורסה לניירות ערך בסינגפור (SGX) והבורסה לניירות ערך בתל-אביב (TASE) הכריזו על הסכם שיתוף פעולה, במסגרתו יוכלו חברות טכנולוגיה ישראליות, בפעם הראשונה, לגייס הון בשני השווקים בעת ובעונה אחת תוך רישום כפול בשתי הבורסות.

שתי הבורסות יפעלו יחדיו על מנת לאתר חברות טכנולוגיה וביומד מובילות המבקשות לגייס הון על מנת לצמוח ולהתפתח בשוק האסייתי ובעולם כולו, וללוות אותן בתהליך גיוס הכספים וההנפקה, תוך רישום מקביל למסחר בשני השווקים. פעילות זו תכלול סיוע לחברות פרטיות בשלב שלפני הרישום למסחר, בתהליך ההנפקה וכן מתן תמיכה למנפיקים לאחר הרישום תוך מינוף היכרות הבורסות עם השוק והמערכות השונות אשר בידיהן.

החברות הבורסאיות גייסו השנה בחו"ל כ-2.2 מיליארד שקל באמצעות הנפקות והקצאות פרטיות של מניות, בדומה לסכום שגייסו בשנת 2017. כ-1.2 מיליארד שקל מתוכם גייסו בשתי הקצאות פרטיות:

- ❖ חברת הנפט והגז **תמר פטרוליום** שהקצתה מניות בסך כ-768 מיליון שקל ל"נובל אנרג'י" כחלק מהתמורה בגין רכישת 7.5% מזכויותיה במאגרי "תמר" ו"דלית".
- ❖ **בלוקצ'יין כריה** (לשעבר "משאבי טבע") שהקצתה מניות בסך כ-467 מיליון שקל לבעלי "בלקובן" - חברה קנדית, וזאת בתמורה לרכישת כ-61% ממניותיה.

מספר החברות בבורסה:

בסוף השנה נסחרו בבורסה 448 חברות בורסאיות לעומת 457 חברות בסוף שנת 2017.

במהלך השנה התווספו **14** חברות חדשות (**11** מנפיקות חדשות, ו-**3** חברות דואליות שנרשמו ברישום כפול) ונמחקו מהבורסה **23** חברות. להלן התפלגות החברות לפי סיבת המחיקה:

- **2 חברות נמחקו עקב התייעלות בקבוצה** וללא פגיעה בכיסוי הבורסאי מפני שבוצעה בדרך של מיזוג/הצעת רכש ע"י חברה בורסאית אחרת הממשיכה להיסחר ("אשדר" נרכשה ע"י "קבוצת אשטרם", ו"דלק אנרגיה" נרכשה ע"י "קבוצת דלק").
- **3 חברות מוזגו בחברות בינלאומיות** – "סודהסטרים" שמוזגה ב"פפסיקו", "מזור רובטיקה" שמוזגה ב"מדטרוניק", וחברה נוספת שמחיקתה לא פגעה בכיסוי הבורסאי - "פרטרם" מוזגה בחברה הבינלאומית IFF שנרשמה למסחר מקביל בתל-אביב.

- **4 חברות** נמחקו כתוצאה מהצעת רכש ע"י בעלי השליטה ("חוף גיא", נאוסטיי" "קבוצת נץ" ו"אייביטרנס") **וחברה נוספת** נמחקה כתוצאה ממיזוג בחברה בת הנסחרת בלונדון ("מטי") - תוך פגיעה בכיסוי הבורסאי.
- **4 חברות** ביומד ישראליות **דואליות** נמחקו מהמסחר בת"א: "ביונדווקס", "תראפיקס", "אינטק פארמה", ו"קולפלנט", **וחברה אחת** ללא זיקה ישראלית – "מייל".
- **8 חברות** נמחקו לאחר 4 שנים ברשימת השימור.
- חברה נוספת "קרדן יזמות" נמחקה עקב מיזוג ב"קרדן ישראל" שהחלה להיסחר בתל-אביב.

שוק איגרות החוב

מדדי איגרות החוב:

תנודתיות רבה אפיינה גם את המסחר באיגרות חוב חברות וממשלתיות השנה, כאשר איגרות החוב צמודות המדד ואיגרות החוב השקליות בריבית משתנה עלו בשיעור של עד כ-1.8% וכ-1% בהתאמה, עד השליש האחרון של השנה, במקביל לירידה של עד כ-1.5% באיגרות החוב השקליות בריבית קבועה, ולאחר מכן החלו לרדת אף הן.

בסיכום שנת 2018, ירידות שערים אפיינו את מרבית מדדי איגרות החוב:

- **איגרות החוב שקליות בריבית משתנה - חברות וממשלתיות** – רשמו עלייה מתונה של כ-0.8% וכ-0.4% בהתאמה.
- **באיגרות חוב צמודות המדד – חברות וממשלתיות** - נרשמה ירידה של עד כ-1.4%. מדדי תל בונד צמודות-בנקים ותל בונד צמודות-נדל"ן שהושקו בפברואר השנה רשמו ירידה זניחה של כחצי אחוז.
- **איגרות חוב שקליות בריבית קבועה - חברות וממשלתיות** ירדו בכ-4.3% ובכ-1.5% בהתאמה. כאשר מדד איגרות החוב **תל בונד-תשואות שקלי** הכולל איגרות חוב חברות לא צמודות בריבית קבועה בדירוג מקומי "מעלות" (BBB-) עד (A) או "מידרוג" (Baa3) עד (A2) ירד בכ-10%.

בלט לשלילה **מדד תל-בונד גלובל** הכולל 36 איגרות חוב של חברות נדל"ן זרות, שירד בכ-13% השנה, לאחר עלייה של כ-6% בשנת 2017 בה הושק. הירידה החדה של המדד נבעה מהודעות שליליות של חלק מהחברות אודות חשש לחדלות פירעון, אי עמידתן בתשלומי הקרן והריבית וכן מהתגברות החששות בשוק לגבי ממשל תאגידי בלתי-תקין בחלק מחברות אלה.

המסחר באיגרות החוב התאפיין אף הוא בתנודתיות והושפע ממספר גורמים, כאשר:

- ❖ **השפעה חיובית** עד השליש האחרון של השנה ובעיקר על שערי איגרות החוב חברות צמודות המדד, הייתה לעלייה בשיעור האינפלציה – לכ-1% בשנת 2018, בדומה לרף התחתון של היעד הממשלתי (-1%), וזאת לאחר ארבע שנים רצופות בהן שיעור האינפלציה היה נמוך יותר. בנובמבר העלה בנק ישראל את הריבית במשק ושערי איגרות החוב צמודות המדד הגיבו בירידה.
- ❖ **השפעה חיובית על איגרות החוב שקליות בריבית משתנה** הייתה לציפיות המתגברות להעלאת הריבית בארץ.
- ❖ **השפעה שלילית**, משך כל השנה על מדדי איגרות החוב שקליות בריבית קבועה, ובשליש האחרון של השנה גם על איגרות החוב האחרות, הייתה להעלאת ריבית הפד בארה"ב ארבע פעמים ברבע אחוז לכ-2.5% בסוף השנה, ובעקבותיה התשואה לפדיון על אג"ח ממשלתי ל-10 שנים בארה"ב זינקה ליותר מכ-3% עד נובמבר, גבוהה ביותר מזה כארבע שנים, ובדצמבר ירדה לכ-2.7% - גבוהה בכ-0.8% מהתשואה על אג"ח ממשלתי שקלי ל-10 שנים בישראל. בנובמבר הודיע הפד כי הליך העלאת הריבית בארה"ב קרוב למיצוי.

לוח 5: תשואות המדדים ושווי השוק של איגרות החוב

תשואה שנתית 2017	תשואה שנתית 2018	שווי שוק 2018 (במיליארדי שקלים)	
			איגרות חוב ממשלתיות
3.4%	-1.4%	198	צמודות מדד
3.6%	-1.2%	286	שקליות - סה"כ
4.2%	-1.4%	247	מדדים בולטים: ריבית קבועה
0.6%	0.4%	39	ריבית משתנה
3.5%	-1.3%	484	סה"כ איגרות חוב ממשלתיות
			איגרות חוב חברות*
6.2%	-0.8%	190	צמודות מדד - סה"כ
7.1%	-1.1%	60	מדדים בולטים: תל-בונד 20
4.4%	-0.4%	54	תל-בונד 40
5.1%	-0.5%	44	תל-בונד צמודות-יתר
7.3%	-4.6%	24	תל-בונד תשואות
ללא מדד	ללא מדד	128	שקליות - סה"כ
7.5%	-4.3%	85	מדדים בולטים: תל-בונד שקלי
2.3%	0.8%	10	תל בונד-ריבית משתנה
8.6%	-10.2%	30	תל-בונד תשואות - שקלי
-1.7%	5.1%	17	צמודות מט"ח
6.4%	-1.8%	335	סה"כ איגרות חוב חברות

* לא כולל אג"ח רצף מוסדיים ומכשירים פיננסיים.

מדדים חדשים – הבורסה השיקה בשנת 2018 **שבעה** מדדי תל-בונד חדשים: **ארבעה** מדדי תל בונד לפי הצמדה ולפי דירוג, **שני** מדדי תל בונד ענפיים (-מדד תל בונד שקלי-בנקים וביטוח ומדד תל בונד צמודות-נדל"ן) ומדד תל בונד-דולר.

הבורסה מחשבת כיום **29** מדדי תל-בונד המאפשרים למשקיע לבחור בענף, בהצמדה, בדירוג ובמח"מ של אג"ח חברות.

ב-1 בינואר 2019 יושק מחדש מדד אג"ח ממשלתי חדש - **מדד אג"ח ממשלתיות צמודות מדד +15**. המדד מיועד למשקיעים אשר מעדיפים להיצמד לאפיקים סולידיים וצופים עליית אינפלציה, וכן למשקיעים אשר מעוניינים בחשיפה למח"מ ארוך.

מחזורי המסחר באיגרות חוב:

לוח 6: מחזורים יומיים בשוק איגרות החוב (במיליוני שקלים):

2018	2017	% שינוי ב-2018	
2,647	2,612	1%	אג"ח ממשלתי
1,037	1,027	1%	אג"ח חברות כולל מוצרי מדדים*
899	893	1%	אג"ח חברות ללא מוצרי מדדים
431	214	101%	מק"מ

* המחזור ב-2018 אינו כולל עסקאות במוצרי מדדים מחוץ לבורסה, שהיו חריגות בעקבות הרפורמה להפיכת תעודות סל לקרנות סל ברבעון האחרון של השנה.

מחזור המסחר באג"ח חברות (ללא מוצרי מדדים) הסתכם בכ-899 מיליון שקל ביום בממוצע בשנת 2018 – מחזור שיא דומה למחזור שנרשם בשנה הקודמת, וזאת לאחר שלוש שנים רצופות של עלייה בהיקף המחזורים. ב-17 במאי 2018, ערב העדכון החצי-שנתי של מדדי התל-בונד, נקבע מחזור ענק במסחר באגרות חוב בבורסה בסך כ-7.3 מיליארד שקל - מזה כ-4.7 מיליארד שקל באג"ח חברות.

באג"ח ממשלתי חלה השנה עלייה במחזורי המסחר באג"ח ממשלתי לא צמוד וירידה במחזורי המסחר באג"ח ממשלתי צמוד מדד:

- המחזור היומי באג"ח ממשלתי שקלי הסתכם בכ-1.8 מיליארד שקל בשנת 2018, גבוה בכ-9% מהמחזור בשנת 2017. לעלייה תרמו מכירות אג"ח ע"י משקיעי חוץ (ראה, להלן)
- מחזור המסחר היומי באג"ח ממשלתי צמוד מדד הסתכם בכ-0.8 מיליארד שקל בשנת 2018 נמוך בכ-12% מהמחזור בשנת 2017.

משקיעי חוץ מכרו אג"ח ממשלתי נטו בסך כ-4 מיליארד שקל בתל-אביב בחודשים ינואר-מאי 2018, ורכשו אג"ח ממשלתי בסך כ-5 מיליארד שקל בחודשים יוני-אוקטובר 2018, וזאת לאחר רכישות בסך כ-1.4 מיליארד שקל נטו בשנה הקודמת. פעילות משקיעי חוץ הושפעה מהתנודות בשער השקל ביחס לדולר, ומפערי התשואות של אג"ח ממשלתי שקלי ל-10 שנים - כ-2.7% בארה"ב לעומת כ-1.9% בארץ.

גיוס בשוק איגרות החוב:

הגיוס הממשלתי, ברוטו, בשוק איגרות החוב בשנת 2018 הסתכם בכ-46.4 מיליארד שקל בדומה לסכום שגויס בשנת 2017. כ-78% מהסכום גויס השנה באג"ח שקלי לעומת כ-71% בשנת 2017, וכ-22% מהסכום גויס באג"ח צמוד מדד לעומת כ-29% בשנת 2017.

הנפקות משרד האוצר השנה לוו בפדיונות בסך - כ-33 מיליארד שקל אג"ח שקלי וכ-15 מיליארד שקל אג"ח צמוד מדד. בנוסף, משרד האוצר ביצע בינואר הנפקה של אג"ח בלונדון וגייס כ-7 מיליארד שקל לעומת כ-9 מיליארד שקל שגייס בשנה הקודמת. הסכום השנה גויס באמצעות שתי סדרות של אג"ח ממשלתי צמוד דולר: כ-3.5 מיליארד שקל באג"ח לטווח של 10 שנים בריבית של 3.25%, ו-3.5 מיליארד שקל באג"ח לטווח של 30 שנה בריבית של 4.125%.

סך הגיוס הממשלתי בארץ ובחו"ל השנה הגיע לכ-53.4 מיליארד שקל ברוטו, לעומת גיוס בסך כ-55 מיליארד שקל בשנה הקודמת, וזאת חרף העלייה הצפויה בגירעון התקציבי. השנה חלה עלייה בהוצאות הממשלה לצד ירידה בהכנסות ממיסים, שהביאו לעליית הגירעון הממשלתי הצפוי לכ-3.4% לשנה קלנדרית שמסתיימת באוקטובר 2018, לעומת גירעון תקציבי של 2.9% בשנת 2018 וגירעון בפועל של 1.9% בשנת 2017. השנה, לראשונה מזה ארבע שנים עשוי הגירעון בפועל לעלות על הגירעון התקציבי.

היקף הגיוסים ע"י אג"ח חברות בשוק איגרות החוב בבורסה הסתכם בשנת 2018 בכ-65.8 מיליארד שקל (כולל גיוס בחו"ל, לא כולל אג"ח מובנה), המשך לגיוס בהיקף של כ-72 מיליארד שקל בשנה הקודמת. לירידה בהיקף הגיוסים השנה, לאחר חמש שנים רצופות של עלייה, תרמה התגברות הציפיות להעלאת הריבית בארץ וכן עצירה בהנפקות של חברות נדל"ן זרות עקב קשיי נזילות וחשש לגבי אי-קיום ממשל תאגידי תקין בחלקן.

הנפקות החברות גם השנה נועדו לחלקן למחזור חוב (כ-80%) וחלקן למימון הרחבת פעילות החברות (כ-20%). במחצית הראשונה של השנה היקף הגיוסים הסתכם בכ-37 מיליארד שקל, בדומה לגיוסים במחצית הראשונה של 2017, ואילו במחצית השנייה של 2018 חלה ירידה בקצב הגיוס וזאת בהשפעת עלייה בתשואות לפדיון של אג"ח ממשלתי, במקביל למגמה בארה"ב, שהביאה לצמצום במרווחי התשואות של אג"ח חברות למול אג"ח ממשלתי, לצד פדיונות ענק בקרנות האג"ח.

פדיונות אג"ח חברות סחיר הסתכמו השנה בכ-34 מיליארד שקל, לאחר פדיונות בהיקף של כ-44 וכ-37 מיליארד שקל בשנים 2017 ו-2016, בהתאמה. בשנת 2019 צפויים הפדיונות להסתכם בכ-43 מיליארד שקל.

לוח 6: גיוסים באיגרות חוב לא-ממשלתיות לפי ענפים 2018-2016 (במיליוני שקלים)

2016		2017		2018		
100%	66,480	100%	70,492	100%	61,358	אג"ח חברות *
						חלוקה לענפים:
29%	19,042	21%	14,851	29%	18,052	סקטור פיננסי:
24%	16,142	13%	9,510	18%	11,286	בנקים
3%	1,776	5%	3,457	5%	2,860	ביטוח
2%	1,124	3%	1,884	6%	3,906	שירותים פיננסיים
71%	47,438	79%	55,641	71%	43,306	סקטור ריאלי:
32%	21,462	42%	29,410	45%	27,676	נדל"ן
14%	9,331	8%	5,826	11%	6,534	מסחר ושירותים
14%	9,347	16%	11,480	10%	5,861	אנרגיה וחיפוש גז
6%	4,019	8%	5,839	5%	2,934	השקעות
2%	1,322	1%	403	0%	294	טכנולוגיה
3%	1,958	4%	2,683	0.01%	7	תעשייה
	-		-		3,516	רצף מוסדיים – גיוס בחו"ל
	655		1,514		919	אג"ח נ.ש.ר. ומימוש אופציות
	67,135		72,006		65,793	סה"כ אג"ח חברות
	-		3,210		2,370	אג"ח מובנה
	67,135		75,216		68,163	סה"כ גיוס באג"ח לא-ממשלתי

* כולל רצף מוסדיים בארץ.

גיוסים באמצעות איגרות חוב חברות בשנת 2018 - מאפיינים עיקריים:

• **ירידה בגיוסי הסקטור הריאלי:**

הסקטור הריאלי גייס ב-2018 כ-43.3 מיליארד שקל סכום המהווה השנה כ-71% מסך הגיוס באג"ח חברות, לעומת כ-55.6 מיליארד שקל בשנת 2017. הסכום מיועד לפירעון אג"ח סחיר ולהרחבת פעילות החברות. פיידיון אג"ח

סחיר של חברות הסקטור הריאלי הסתכם בכ-27 מיליארד שקל בשנת 2018 וצפוי להסתכם בכ-29 מיליארד שקל בשנת 2019.

13 חברות ביצעו הנפקה ראשונה בבורסה - בשוק איגרות החוב, וגייסו כ-7.2 מיליארד שקל מהציבור:

- **חמש** חברות נדל"ן מניב ישראליות ("נמלי ישראל", "עמידר", "תנופורט", "רמות בעיר" ו"חג'ג' אירופה") ו**חמש** חברות נדל"ן מניב זרות ("סטרווד ווסט", "סילברסטין נכסים", "אמ אר אר", "אלעד קנדה" ו"אלטיטיוד השקעות") שגייסו כ-**6.1 מיליארד שקל**.
 - חברת חיפושי נפט וגז – **דלק תמלוגים**.
 - חברת האשראי החוץ בנקאי – **א.מ.ג.י.ג.י.**
 - בנוסף, חברת **מדלי קפיטל** ביצעה רישום כפול של מניות סמוך לפני הנפקת איגרות החוב בישראל. החברה עוסקת במתן אשראי לעסקים בגודל בינוני בארה"ב.
- השנה בוצעו **9 הצעות רכש חליפין לאג"ח חברות**, לעומת 16 הצעות רכש חליפין בשנת 2017. מרבית ההצעות בוצעו במחצית הראשונה של השנה, במטרה לנצל את הריבית הנמוכה בשוק ולהוזיל את עלויות המימון.
- חברות הנדל"ן** שנהנו בשנים האחרונות מעלויות מימון נמוכות עקב ריבית נמוכה בארץ ומשגשוג בענף, צמצמו השנה את היקף הגיוס לנוכח האטה בפעילות בענף, אך הן ממשיכות להוביל ברשימת הענפים עם גיוס בסך כ-**27.7 מיליארד שקל** בשנת 2018, לאחר גיוס בהיקף של יותר מכ-29 מיליארד שקל בשנה הקודמת.
- בין המנפיקות **חמש** חברות ישראליות שגייסו כ-**3.9 מיליארד שקל בהנפקות ראשונות של איגרות חוב**:
- **חברת נמלי ישראל** - חברה ממשלתית העוסקת בניהול ובפיתוח נמלי הים של ישראל, שגייסה **2.5 מיליארד שקל** בהנפקת ענק של **אג"ח - הגדולה ביותר של חברה חדשה בשוק איגרות החוב**. החברה הנפיקה שתי סדרות של **אג"ח** צמוד מדד בסכום של כ-2 מיליארד שקל וסדרה אחת של **אג"ח** שקלי בסכום של כ-0.5 מיליארד שקל.
 - **עמידר** - חברת הדיור הציבורי הממשלתית, גייסה 911 מיליון שקל באמצעות **אג"ח** שקלי.
 - ושלוש מנפיקות נוספות שביצעו הנפקה ראשונה של איגרות חוב: **תנופורט** (350 מיליון שקל), **רמות בעיר** (96 מיליון שקל), ו**חג'ג' אירופה** (62 מיליון שקל).
- חברות הנדל"ן הזרות** צמצמו משמעותית את היקף גיוס החוב בתל-אביב לכ-**5.8 מיליארד שקל** בשנה שהסתיימה, לעומת כ-9 מיליארד שקל שגייסו בשנת 2017.
- בין המנפיקות, **חמש חברות נדל"ן מניב זרות** שגייסו כ-**2.2 מיליארד שקל בהנפקה ראשונה של איגרות חוב בתל-אביב**: **סטרווד ווסט** (910 מיליון שקל) **סילברסטין נכסים** (634 מיליון שקל), **אמ אר אר** (265 מיליון שקל), **אלעד קנדה** (204 מיליון שקל), ו**אלטיטיוד השקעות** (186 מיליון שקל).
- חברות המסחר והשרותים** נמצאות השנה במקום השני ברשימת ענפי הסקטור הריאלי עם גיוס בסך כ-**6.5 מיליארד שקל** – המשך לגיוס בסך כ-6 וכ-9 מיליארד שקל בשנים 2017 ו-2016 בהתאמה. חברות אלה פדו **אג"ח** בסך כ-6 מיליארד שקל בשנת 2018, וצפויות לפדות **אג"ח** בסך כ-5 מיליארד שקל בשנת 2019. בקרב 12 המנפיקות בלטו: חברת התקשורת **סלקום** שגייסה כ-0.8 מיליארד שקל, חברות הליסינג **שלמה החזקות** ו**אלדן תחבורה** שגייסו כ-0.8 וכ-0.7 מיליארד שקל, בהתאמה ו**שופרסל** שגייסה כ-0.6 מיליארד שקל.
- חברות האנרגיה וחברות ושותפויות חיפושי נפט וגז** נמצאות השנה במקום השלישי ברשימת ענפי הסקטור הריאלי, עם גיוס בסך כ-6 מיליארד שקל, לעומת גיוס בהיקף של יותר מכ-11 ומכ-9 מיליארד שקל בשנים 2017 ו-2016, בהתאמה. בקרב המגייסות השנה בלטו:
- ארבע **חברות ושותפויות נפט וגז** גייסו השנה כ-3 מיליארד שקל בהנפקות בשוק איגרות החוב. המנפיקות הבולטות הן **תמר פטרוליום** שגייסה כ-**1.8 מיליארד שקל** בהנפקה שתמורתה שימשה לרכישת 7.5% מהזכויות במאגר הגז הטבעי "תמר" מנובל אנרג'י, ושותפות **ישראל מקו** שגייסה כ-**0.6 מיליארד שקל**. המנפיקה השלישית היא – **דלק תמלוגים** המחזיקה בזכויות לקבלת תמלוגי-על מפרויקטים "תמר" ו"דלית" שגייסה כ-0.4 מיליארד שקל בהנפקה ראשונה של איגרות חוב בבורסה.
 - ארבע חברות אנרגיה גייסו כ-3 מיליארד שקל, כמחצית מהסכום – 1.7 מיליארד שקל גייסו ע"י חברת **החשמל** באמצעות **אג"ח** צמוד מדד ו**אג"ח** שקלי בדירוג AA מעלות.

• עלייה בגיוסי הסקטור הפיננסי:

הסקטור הפיננסי גייס השנה כ-18 מיליארד שקל, סכום המהווה השנה כ-29% מסך הגיוס באג"ח חברות, לאחר גיוס של כ-15 וכ-19 מיליארד שקל בשנים 2017 ו-2016 בהתאמה.

המנפיקים הבולטים השנה הם בנק הפועלים ובנק לאומי שגייסו כ-2.8 וכ-2.1 מיליארד שקל, בהתאמה, בשתי הנפקות של איגרות חוב כל בנק, ובנק דיסקונט שגייס כ-1.5 מיליארד שקל בהנפקה אחת.

ארבעה בנקים הנפיקו אג"ח מסוג COCO הכולל מנגנון למחיקת קרן או להמרה למניות בקרות "ארוע כשל" בסך כ-2.5 מיליארד שקל – לאומי גייס כ-0.8 מיליארד שקל, פועלים ומזרחי טפחות גייסו כ-0.7 מיליארד שקל כל בנק, ובנק הבינלאומי הראשון שגייס כ-0.3 מיליארד שקל.

• משקל הנפקות של אג"ח בדירוג גבוה מקבוצת A ומעלה עלה השנה והיווה כ-91% מהסכום שגויס באמצעות הנפקות של אג"ח לציבור, לעומת כ-82% וכ-85% בשנים 2017 ו-2016 בהתאמה.

• משקל הנפקות אג"ח צמוד מדד מהסכום שגויס בהנפקות אג"ח לציבור עלה והיווה כ-45% בשנת 2018 לעומת כ-38% בשנה הקודמת. השנה גויסו בדרך זו כ-23.6 מיליארד שקל.

משקל הגיוס באמצעות הנפקות של אג"ח לא צמוד נותר ללא שינוי והיווה כ-47% השנה בדומה לשנתיים הקודמות, וגויסו כ-24.3 מיליארד שקל. כמעט כל הסכום גויס באמצעות אג"ח בריבית קבועה - כ-0.5 מיליארד שקל מתוכם גויסו באמצעות נע"מ (ניירות ערך מסחריים), לעומת כ-0.8 מיליארד שקל במוצע בכל אחת מהשנים 2016-2017. לאחר הפסקה בת שנה חודש ב-2018 הגיוס באמצעות אג"ח שקלי בריבית משתנה והסתכם כ-0.5 מיליארד שקל.

משקל הנפקות אג"ח צמוד דולר מהסכום שגויס בהנפקות אג"ח לציבור ירד והיווה כ-8% בשנת 2018 לעומת כ-14% בשנה הקודמת. השנה גויסו בדרך זו כ-4 מיליארד שקל, כ-75% מהסכום ע"י חברות ושותפויות נפט.

• כ-12.9 מיליארד שקל גויסו באמצעות אג"ח רצף מוסדיים, לעומת כ-4 מיליארד שקל בשנה הקודמת. הגיוסים הבולטים היו:

▪ כ-6.1 מיליארד שקל גויסו ע"י הסקטור הפיננסי:

• כ-3.3 מיליארד שקל גויסו ע"י בנק הפועלים באמצעות שתי סדרות חדשות של אג"ח צמוד מדד למשקיעים מוסדיים, כ-1.1 מיליארד שקל מהסכום גויס באג"ח COCO הכולל מנגנון להמרה כפויה למניות;

• כ-1.6 מיליארד שקל גויסו ע"י חברת השירותים הפיננסיים מימון ישיר (חברה לא בורסאית) באמצעות אג"ח צמוד מדד.

• כ-1.2 מיליארד שקל גויסו לראשונה ע"י חברת כרטיסי האשראי לאומי קארד (חברה לא-בורסאית) - כ-1.1 מיליארד שקל מתוכם באמצעות איגרות חוב שקליות בדירוג (AA-) "מעלות", וכ-0.1 מיליארד שקל באמצעות באג"ח שקלי COCO הכולל מנגנון למחיקת קרן.

▪ כ-3.5 מיליארד שקל גויסו ע"י חברת החשמל ממשקיעים מוסדיים בארה"ב באמצעות אג"ח צמוד דולר, שנרשם למסחר בתל אביב במערכת "רצף מוסדיים".

▪ כ-1.5 מיליארד שקל גויסו לראשונה ע"י חברת הנדל"ן הזרה שמוס (חברה לא-בורסאית) באג"ח צמוד ליש"ט.

הנפקות אג"ח מובנה:

חברת אלה פקדונות גייסה השנה כ-2.4 מיליארד שקל בשבע הנפקות של אג"ח מגובה בפקדונות בבנקים מקומיים, בדירוג מקומי AAA, וזאת בהמשך לגיוס בסך כ-3.2 מיליארד שקל בשתי הנפקות בשנת 2017. גם השנה מרבית הסכום, כ-2 מיליארד שקל גויס באמצעות סדרת אג"ח צמוד מדד, וכ-0.4 מיליארד שקל באמצעות סדרת אג"ח צמוד דולר.

תעודות סל

הרפורמה בשוק תעודות הסל (ETN) והפיכתן לקרנות סל (ETF)

באוקטובר 2018 יצאה לדרך הרפורמה שהובילה הרשות לני"ע (במסגרת תיקון 28 לחוק השקעות משותפות בנאמנות) של הפיכת תעודות הסל (ETN) לקרנות סל (ETF) סחירות.

714 תעודות סל (ETN) הפכו ל-610 קרנות סל (ETF) שנסחרות בבורסה, וזאת לאחר שכ-64 תעודות סל הפכו לקרנות פתוחות, יותר ממאה תעודות מוזגו, 29 תעודות סל נפדו בפדיון מוקדם, ו-20 תעודות מטבע הפכו לקרנות נאמנות כספיות (פרט לתעודה אחת שעברה להיסחר בשוק איגרות החוב).

- עם השלמת הרפורמה נסחרות בבורסה 610 קרנות סל, שווי השוק הכולל שלהן מסתכם בכ- 86 מיליארד שקל:
- 78 קרנות המתמחות במניות בישראל, ששווי השוק שלהן כ- 19.3 מיליארד שקל.
 - 208 קרנות המתמחות באג"ח בישראל, ששווי השוק שלהן כ- 24.5 מיליארד שקל.
 - 324 קרנות המתמחות בני"ע בחו"ל, ששווי השוק שלהן כ- 42.2 מיליארד שקל.

להלן סקירת שוק תעודות הסל לשלושת הרבעונים הראשונים של 2018 – טרם החלת הרפורמה

סדרות חדשות של תעודות סל:

לקראת הרפורמה בענף תעודות הסל והפיכתן לקרנות סל ברבעון האחרון של 2018, הואטה כבר בשנת 2017 ההתפתחות המואצת שאפיינה את שוק תעודות הסל בעשור האחרון. במחצית הראשונה של 2018 הונפקו 25 תעודות אחרונות, בהמשך ל-15 תעודות שהונפקו בשנת 2017, ולעומת כ-60-80 תעודות סל חדשות בכל אחת מהשנים 2016-2013. החל ביוני 2018 עם התארגנות למעבר, לא התאפשרה הנפקה של תעודות חדשות. התעודות שהונפקו השנה הן:

- 2 תעודות סל ראשונות על מדד המניות ת"א סקטור-באלאנס שהושק בפברואר השנה, ומורכב מ-100 המניות בעלות שווי השוק הגבוה ביותר מבין המניות הנכללות במדדי ת"א-125 ות"א-SME60 ושיאין חברות החזקה או ביומד. שווי החזקות הציבור בתעודות אלה הגיע לכ-60 מיליון שקל בסוף ספטמבר.
- 18 תעודות סל על מדדי תל-בונד, ששווי החזקות הציבור בהן הגיע לכ-1.2 מיליארד שקל בסוף ספטמבר:
- ❖ 3 תעודות סל על מדד תל בונד-גלובל שהושק ביולי 2017.
- ❖ 6 תעודות סל על מדדי תל בונד-שקלי לטווחים של 0-3, 3-5, ו-15-5 שנים, שהושקו בספטמבר 2017.
- ❖ 3 תעודות סל על מדדי תל בונד-צמודות לטווחים של 0-3, 3-5, ו-15-5 שנים, שהושקו בספטמבר 2017.
- ❖ 5 תעודות סל - על כל אחד ממדדי תל בונד לפי דירוג שהושקו בפברואר השנה.
- ❖ תעודת סל אחת על מדד איגרות חוב חברות תל בונד שקלי – בנקים וביטוח שהושק בפברואר השנה.
- 4 תעודות סל על מדדי מניות בינ"ל ותעודה אחת על מדדי אג"ח חברות בארה"ב.

לוח 7: יצירות/פדיונות בקרנות הנאמנות (במיליוני שקלים):

2017	2018	
3,632	-2,150	קרנות המשקיעות במניות בתל-אביב
20,566	-15,285	קרנות המשקיעות באיגרות חוב בתל-אביב
-3,585	-4,129	קרנות שקליות
-3,451	6,080	קרנות כספיות
1,967	3,857	קרנות המשקיעות בחו"ל

הערה: עקב הרפורמה אין נתונים שנתיים לגבי פעילות הציבור בתעודות/קרנות סל.

גם השנה העדיף הציבור ניהול השקעות אקטיבי על פני ניהול פאסיבי, וזאת בדומה לשנה הקודמת:

- הציבור מכר תעודות סל על מדדי מניות מקומיים ובינלאומיים בסך כ-6.7 מיליארד שקל בינואר-ספטמבר 2018, ורכש קרנות נאמנות המשקיעות בחו"ל בסך כ-4 מיליארד שקל.
- הציבור מכר תעודות מטבע בסך כ-0.8 מיליארד שקל בינואר-ספטמבר 2018, ורכש קרנות כספיות בסך כ-6 מיליארד שקל נטו.

הציבור מכר תעודות סל על מדדי אג"ח, קרנות נאמנות המשקיעות באג"ח וקרנות שקליות

- על רקע ירידת שערי איגרות החוב בארה"ב וגם בארץ, הציבור מכר תעודות סל על מדדי אג"ח בסך כ-0.1 מיליארד שקל נטו בינואר-ספטמבר 2018, ומכר קרנות המשקיעות באג"ח וקרנות שקליות בסך כ-15 ובסך כ-4 מיליארד שקל נטו בהתאמה.

מחזורי המסחר בתעודות סל/קרנות סל:

לוח 8: מחזורים יומיים (במיליוני שקלים)

2017	*2018	
301	283	תעודות סל/קרנות סל בשוק המניות*
21%	20%	% ממחזור המסחר במניות
134	138	תעודות סל/קרנות סל בשוק איגרות החוב*
13%	13%	% ממחזור המסחר באג"ח לא ממשלתי

* המחזור ב-2018 אינו כולל עסקאות מחוץ לבורסה, שהיו חריגות בעקבות הרפורמה להפיכת תעודות סל לקרנות סל ברבעון האחרון של השנה.

בשנת 2018 נמשכה הירידה במחזורי המסחר **בתעודות סל בשוק המניות**, ירידה שהחלה בשנת 2016 ולוותה גם השנה במכירות מאסיביות של תעודות סל על ידי הציבור. מחזור המסחר היומי בתעודות סל על מדדי מניות (מקומיים ובינלאומיים) ירד השנה והסתכם בכ-283 מיליון שקל, נמוך בכ-6% מהמחזור בשנת 2017.

בתעודות סל על מדדי אג"ח ותעודות מטבע נבלמה הירידה בפעילות שאפיינה את המסחר בהן בשנתיים האחרונות, והמחזור היומי שהסתכם בכ-138 מיליון שקל בשנת 2018 היה גבוה אך במעט מהמחזור בשנה הקודמת.

שוק הנגזרים

המחזור **באופציות החודשיות על מדד ת"א-35** הסתכם בכ-100 אלף יחידות ביום בשנת 2018, בדומה למחזור בשנה הקודמת. המסחר התאפיין בתנודתיות רבה כאשר בשליש הראשון של השנה חלה עלייה בפעילות, בדומה למסחר בנכס הבסיס, ונסחרו בממוצע 115 אלף יחידות ביום, לאחר מכן חלה ירידה במחזורי המסחר לכ-85 אלף יחידות ביום ובשליש האחרון של השנה התכנסו המחזורים לכ-100 אלף יחידות ביום.

מאידך **באופציות השבועיות על מדד ת"א-35** חלה עלייה בפעילות ונסחרו כ-34 אלף יחידות ביום בשנת 2018, גבוה בכ-11% מהמחזור בשנה הקודמת. **ב-6 בפברואר**, לאחר ירידות שערים חדות בול סטריט, נרשמה במסחר במניות תנודתיות גדולה ומחזור המסחר באופציות השבועיות על מדד ת"א-35 הסתכם ב-**146,057 אופציות והיה הגבוה ביותר מאז השקתן של האופציות השבועיות ביולי 2013.**

שנת 2018 התאפיינה בתנודתיות גבוהה יחסית לשנה אשתקד. סטיית התקן הגלומה באופציות על מדד ת"א-35 הממוצעת השנה עמדה על כ-12%. עם זאת, במהלך מספר חודשים השנה (בעקבות חוסר הודאות בשוקי העולם על רקע מלחמת הסחר, וחששות המשקיעים מהעלאת ריבית) טיפסה סטיית התקן הגלומה לאזור ה-15%-18%.

המסחר באופציות הדולריות הסתכם בכ-56 אלף יחידות ביום בממוצע בשנת 2018, גבוה בכ-6% מהמחזור הממוצע בשנתיים הקודמות. לעלייה בפעילות השנה, תרמה התחזקות הדולר בכ-8% ביחס לשקל, בהשפעת העלאות ריבית הפד ורכישות דולרים ע"י בנק ישראל.

מילוה קצר מועד (מק"מ)

המחזור היומי במק"מ (בבורסה ומחוצה לה) הסתכם בכ-431 מיליון שקל בשנת 2018, פי שניים מהמחזור בשנה הקודמת. לעלייה במחזורים השנה תרמו עסקאות ענק מחוץ לבורסה ע"י תושבי חוץ החל בחודש מאי. המחזור במק"מ בשנת 2018 בניטרול עסקאות אלה מסתכם בכ-250 מיליון שקל ביום, גבוה בכ-17% מהמחזור בשנת 2017 וזאת לאחר שלוש שנים רצופות של ירידה במחזורי המסחר במק"מ.

שערי המק"מ נותרו השנה ללא שינוי ב-2018 שנה רביעית ברציפות, והתשואה לפדיון עלתה מעט לכ-0.5% בסוף 2018, לעומת כ-0.1% בסוף שנת 2017.

בשנת 2018 עלו **החזקות הציבור הישראלי והזר במק"מ** והסתכמו בכ-106 מיליארד שקל בסוף השנה, לעומת כ-92 וכ-105 מיליארד שקל בסוף שנת 2017 ושנת 2016 בהתאמה. מרבית העלייה השנה נבעה מרכישות משקיעי חוץ, ומקצתה מרכישות הציבור הישראלי.

בשנת 2018 רכשו משקיעי חוץ מק"מ בבורסה בתל-אביב בסכום ענק בהיקף של כ-10 מיליארד שקל, לאחר רכישות בסך כ-3 מיליארד שקל נטו בשנת 2017.